

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenharmadik évfolyam. VII. füzet.

Julius 1874.

Előfizetési díj egy évre: azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek” nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy érdíj beküldése mellett csak 3 frt.

*Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, a várban, Disz-tér 12. sz. a. I. em.
Mérsékelt díjért mindennemű hirdetések közöltetnek.*

Az állandó erdő-jövedelem biztosításáról.

(Folytatás és vége.)

D) Az erdőjövödelmének a fakelendőség és a faárak ingadozásából folyó bizonytalansága, az erdőbirtokost annak megvizsgálására indítja, hogy mennyiben lehetne az állandó kiadásoknak, különösen a kezelési költségeknek leszállítása által az erdő jövedelmét közvetve emelni és némiképp állandósítani.

Az erdőt terhelő állandó kiadások közül, az adót, az urbéri, kegyuri és más közterheket leszállítani nincs az erdőbirtokos hatalmában; a kezelési költségek egyedül azok, melyeket belátása szerint állapíthatja meg.

A kezelési költségek legnagyobbbrészt az igazgató és kezelő tisztviselőknek, a műszaki segédszemélyzetnek, az erdőőröknek és más szolgálknak fizetéseiből, és más személyes járandóságaiból, az utazási és irodai költségekből, végre a kezelési épületek és lakások fenntartási költségeiből állanak.

Ha a kezelő személyzet száma a terület nagyságához, a kezelés bel- vagy külterjes voltához a lehető egyszerűen szer-

vezet ügy- és számviteli rendszerhez, s a mindezekből folyó teendők összegéhez képest takarékosan és helyesen van megállapítva; és ha a kezelő személyzet járandóságai az időviszonyokhoz mérve vannak megszabva, akkor a kezelési kiadások csak lényegtelen vagy semmi reductiót sem fognak tűrni.

A helyi viszonyok által indokolt kezelési költségeknek félreértett takarékokból való erőszakos leszállítása, a helyett, hogy a jövedelmet emelné, azt kétségkívül apasztani fogja.

Mint minden földművelési és iparágnál, úgy az erdészetnél is a szellemi beruházás a legfontosabb, s az üzlet sikerének legfőbb garantiája. A szellemi beruházással való fukarkodás régi, de sajnos, oly kevéssé megértett tapasztalás szerint a birtokos érdekeit leginkább károsítja. A feladat arányának meg nem felelő számban alkalmazott, rosszul fizetett és ennél fogva feladatának megfelelni rendszerint képtelen személyzet ott sem lendítend semmit, a hol a kezelés a legelőnyösebb viszonyok közt vert kerékvágásban halad, de teljesen tehetetlen leend és nagy kárt okozand ott, a hol súlyos viszonyok közt a lelki és testi erő teljes megfeszítésével kell a legszerényebb sikert is kiküzdeni.

Ámde mindezt belátva, azt kérdi a t. olvasó, hogy melyik azon mérték, melyszerint a kezelő személyzet számát és javadalmazását, egyszóval a kezelési költségeket helyesen meg lehet állapítani? Ezen mérték a szervező egyén szakképzettségében, általános és a helyi viszonyok tüzetes ismeretén alapuló tapasztalásában rejlik. Általános tapasztalati szabályok e tekintetben léteznek ugyan, de ezek minden különleges esetben tetemes módosulást szenvednek.

Ha valamely erdő kezelésének és kezelési költségeinek helyes voltát megítélni akarjuk, legbiztosabban célzt érünk, ha annak egyes tényezőit és eredményét oly erdők kezelésének eredményeivel és tényezőivel hasonlítjuk össze, melyeket álta-

lánosan mintául lehet venni. Így Európában köztudomás szerint a németbirodalmi erdőkezelés a legjelesebb. A német birodalom az erdészeti tudomány bölcsője, itt fejlődött ez ki, s innen terjedt más országokba; itt vannak a legképzettebb, legtapasztaltabb erdészek által leggondosabban ápolt, s a legbelterjesebben kezelt erdők, melyek minden más országnak utánzandó mintául szolgálhatnak.

Igy például a az alább lévő táblában egymás ellenében állítván a németbirodalmi, austriai és magyarországi állami erdőkezelés egyes tényezőit és eredményeit értékes és érdekes irányadó adatokat nyerünk.

		Német- biroda- lom az 1870. évi	Austria az 1874. évi	Magyar- és Horvát- ország a határőrvi- dék nélkül az		
				1871.	1872.	
		államköltségvetés szerint		évi államzárszám- adás szerint		
Államerdőterület	cat. hold	4379211	1254571	1867363	1867363	
Az erdőigazgatással, keze- léssel és őrizettel meg- bizott egyének	száma	4542	¹⁾ 1184	1861	1861	
Az erdőterületből átlagosan egy egyénre esik	hold	964	1059	1004	1004	
Az igazgatási és kezelési költségek összege, nyug- díjak nélkül	forint	4116493	1104320 ²⁾	1074362 ²⁾	1031033	
Az igazgatási és kezelési ösz- szes költsé- gekből átlago- san esik	egy cat. holdra .	krajczár	94	88	57	55
	egy e- gyénre .	forint	906	966	577	554
Az erdő tisztá- jövödelme	összesen holdan- ként . .	forint	10607526	815010 ²⁾	2103727 ²⁾	3150747
Az igazgatási és kezelési összes költségekből a tisztajövödelem minden 1000 forintjára esik . . .	krajczár	¹⁾ 170	65	³⁾ 123	³⁾ 176	
	forint	553	1354	463	312	

Megjegyzések. ¹⁾ A közegek száma aránylag kisebb, mert az üzleti személyzet, t. i. raktár és tőőrök, fűrészmesterek és munkások sat. száma nincs kimutatva.

Megjegyzések. ¹⁾ A közegek száma aránylag kisebb, mert az üzleti személyzet, t. i. raktár és tőörök, fűrész mesterek és munkások száma nincs kimutatva.

Nem is szükséges megemlíteni, hogy a fenti táblázatban foglalt adatok egy és több millió hold erdő eredményeinek átlagát képezvén, nem alkalmasak arra, hogy azokkal néhány ezer vagy százezer hold erdőnek eredményeit hasonlítsuk össze, mert azon átlag adatok a legkülönbébb viszonyok közt lévő kisebb nagyobb erdőterületek kiegyenlített eredményeit foglalják magukban, minél fogva általában nem lenne helyes következtetés ha azt mondanók, hogy például egy tízezer holdas erdő mely holdanként 1 frt 70 krnyi jövedelmet ad, jól jövedelmezőnek tekintendő, mert ennél többet a németbirodalmi vagy magyarországi államerdők sem jövedelmeznek; — vagy ha azt mondanók, hogy ha egy százezer holdnyi erdő holdanként 3 ftot jövedelmez, ezen eredmény az erdőjövdelem netovábbja mert ez sokkal több mint az említett államerdők jövedelme; — vagy ha végre azt állítják, hogy valamely erdőnek holdankénti 50 krnyi tiszta jövedelme nem kielégítő mert legalább 1 frt 70 krt kellene adnia. Mindez igen téves következtetés volna, mert lehet hogy az említett jövedelmek az illető erdők viszonyainak megfelelnek, de az is lehet, hogy csak részben vagy épen nem felelnek meg. Világosan kitűnik az ilyen következtetések vissza-

²⁾ A helyes összehasonlítás céljából a nyugdíjak 1871-re 137.450 frt és 1872-re nézve 132.453 forinttal a kezelési költségeknél úgy mint a tisztajövdelem kiszámításánál is kihagyattak, miután a nyugdíjak a németbirodalmi és ausztriai erdészeti költségvetésekben sem foglaltatnak.

³⁾ A tisztajövdelem kiszámításánál a 82.595 holdnyi a bányászat számára reservált erdő számba nem vétetett, mert ezen erdők — miután azokból a fa ingyen, vagyis a tőérték megtérítése nélkül szolgáltat ki, — rendeltetésöknél fogva jövedelmet nem szolgáltathatnak, sőt rendszeren veszteséget eredményeznek.

⁴⁾ A kipuhalt összes tisztajövdelem osztva az összes területtel, holdanként 242 krajczár tisztajövedelmet eredményez, de miután a német birodalomban az államerdők adómentesek, Auszriában és Magyarországon pedig nem, hogy a tisztajövedelmek helyesen összesonlíthatók legyenek, le kell a holdankénti 242 krajczár tisztajövedelemből 29,76%-ot mint az Osztrákmagyar birodalom erdeire nézve kivetett törvényszerű adót venni, minekfolytán a németbirodalmi erdők tisztajövedelme holdanként 170 krajczárra száll le.

sága ha a kerekszámban 1,867.000 holdnyi magyar államerdőket jövedelmi csoportok szerint ide iktatjuk, ugyanis az 1872 évi zárszámadás szerint holdanként

12 krtól 1 ftig jövedelmezett	392.000	hold
1 frtől 2 frtig	158.000	"
2 " 3 " "	214.000	"
3 " 4 " "	151.000	"
4 " 5 " "	73.000	"
5 " 6 " "	145.000	"
6 " 7 " "	80.000	"
7 " 8 " "	27.000	"
8 " 9 " "	14.000	"
semmitsem jövedelmezett	83.000	"
78 krnyi veszteséget mutatott	530.000	"

E számokat áttekintve a t. olvasó a nagy eltérések magyarázatát fogja kívánni. Nagyon messze vezetne ha ezen kívánságnak teljesen megfelelni akarnánk, legyen tehát szabad ez uttal csak az okok főbbjeit érinteni.

A semmit sem jövedelmező 83.000 hold, a bányászat számára reservált erdő, melynek fája a bányászat és kohászatnak a kerükltségek megtérítése mellett szolgáltatik ki.

A veszteséget mutató 530,000 hold, olyan erdőket foglal magában melyeknek fáját még 1872-ben vagy a kelendőség teljes hiánya vagy a végett nem lehetett értékesíteni, mert a szállítási eszközöknek fogamatba vett építése, nevezetesen a vízi utaknak szabályozása még nem volt befejezve, de a befejezés idejére már fa vágatott és előkészítettett, minél fogva tetemes kiadások, de kis bevételek fordultak elő.

Hogy a többi 1,254.000 holdnyi erdőnek holdankénti jövedelme 12 krajczártól kezdve 9 forintig ingadozik az az illető erdők különleges viszonyaiban rejlik. A mely erdőkerület állandó fogyasztókkal bír, és a piacokhoz közelebb van, an-

nak jövedelme mindig magasabb mint más, különben egyenlő fanemű és minőségű erdőké, melyek azonban biztos vevőkkel nem birnak, a piaczoctól is távolabb fekszenek, és terményeiket kereskedés útján értékesítik. A túlnyomóan bikkesekből álló erdők kivált ha nagy terjedelműek, a legkevesebb jövedelmet szolgáltatják, mert fájuk majdnem kizárólag csak tüzelésre lévén használható, nagy súlya drága előállítási költségei és csekély ára mellett a nagy fogyasztó helyekre való szállítási nagy béreket el nem bírja. Jobban jövedelmeznek az épület- és szerszámfát szolgáltató fenyő- és tölgyerdők, melyeknek fája sokféle célra használható s ugy nyers mint feldolgozott állapotban és kisebb nagyobb mértékben mindég értékesíthető; természetes hogy ezen erdőknél is a szállítás lehetősége és előnyössége valamint a fa kelendőségének mértéke határoz.

Ámbár a magyar államerdők egyharmada a meg nem változtatható természeti és más viszonyok folytán egyelőre semmitsem jövedelmez, sőt még tetemes veszteséggel kezeltetik mindazonáltal nincs okunk a fölött panaszkodni, hogy államerdeink megfelelő jövedelmet ne adnának, a melyek a német-birodalom erdeinek átlagjövedelmét már 1871-ben mindannak daczára elérték. De kérdésre és vérmes remények táplálására nincs okunk, mert míg a német birodalom államerdeinek kimutatott jövedelme állandó és évről-évre majdnem ugyanaz, addig a magyar államerdők jövedelme e czikk folyamában elmondott körülményeknél fogva nagy mértékben ingadozik, a mint ezt a mult 1873-ki válságos év mutatja, melynek tüzetes eredményeit a zárszámadás hiányában most még ide nem iktathatjuk, de a melyek kétségkívül a magyar államerdők jövedelmének tetemes visszaesését fogják mutatni.

Visszatérve a kezelési költségekre, a fenti táblázatból látjuk, hogy míg a holdankénti kezelési költség a német birodalmi erdőkre nézve 94 krt, és az austriaiakra nézve 88 krt

tesz, addig a magyar államerdők kezelése holdanként csak 56 krba kerül. Ezen abszolút és átlagszámokból a kezelés olcsóságára egyenesen következtetni nem lehet, mert belterjes kezelés és nagyobb tiszta jövedelem mellett a kezelési költségeknek is nagyobbaknak kell lenniök, mint ott, a hol az erdők előnytelen viszonyok között belterjesen kezelhetők nem lévén, az egyes üzemtestek nagy terjedelemmel bírnak, s e fölött keveset is jövedelmeznek.

Igy a magyar államerdők kezelési költségei az érintett viszonyok közt kerületenként és holdanként 13 krajczártól kezdve egészen 1 frt 20 krajczárig emelkednek. Nem lehet tehát csupán a kezelési költségek mennyiségéből a kezelés olcsóságára következtetni a nélkül, hogy az összes befolyó viszonyok mértékét is részletesen számba ne vegyük. Ámde ezen viszonyok oly különbözők és sajátosak, hogy azoknak részletes leírása a könnyű átnézetet és a helyes összehasonlítást csak nehezitené, azért még legbiztosabb, ha a kezelési költségeknek megfelelő voltát azon arányból ítéljük meg, a melyben a kezelési költségek a tisztajövedelemhez, mint az erdő összes viszonyainak számszerinti eredményeihez állanak; mert minden körülmények között azon kezelés tekintendő legolcsóbbnak, mely nem elvontan tekintve, hanem a tiszta jövedelemhez viszonyítva a legkisebb. Igy például a holdanként 20 krnyi kezelési költség sokkal drágább lehet, mint a holdanként 40 krnyi kezelési költség akkor, ha a holdankénti tiszta jövedelem az első esetben 60 krt, a második esetben pedig 1 frt 60 krt tesz, mert a két tétel közti viszony az első esetben $\frac{1}{3}$, a második esetben pedig $\frac{1}{4}$.

Ezen elv szerint összehasonlítván a német birodalmi, austriai és magyarországi államerdők kezelését a fenti táblából kitűnik, hogy a magyar államerdők kezelése a legolcsóbb, nem éppen azért, mert holdanként átlagosan legkevesebbe kerül,

hanem azért, mert a tiszta jövedelemhez viszonyítva legkisebb, s így a kezelés olcsóságának megítélésnél nem az abszolút, hanem a relatív kezelési költségek mérvadók.

Külterjesen kezelt, nagy terjedelmű, de olyan erdőknek, melyek terményeit értékesíteni csakis részben és csekély áron lehet, abszolút kezelési költsége igen csekély, de relative még is igen magas. Mihelyt azonban a viszonyok előnyös változása folytán lehetővé válik az ilyen erdők terményeit nagyobb mértékben és jobb árakon értékesíteni, s ezen értékesítés fogatba vétetik, az abszolút kezelési költség azonnal, de ezzel a tiszta jövedelem is emelkedni, a relatív kezelési költség pedig apadni fog.

Csak főbb vonásaiban jeleztem inkább mint vázoltam az erdő lehető legnagyobb, de egyszersmind állandó jövedelmének biztosítására befolyó tényezőket. Sokkal terjedelmesebb thema ez, sem hogy annak alapos megfajtása egy cikk szűk keretébe férhetne, a t. erdőbirtokosok és szaktársaim figyelmét kívántam csak az erdőgazdaság e legfőbb és legnehezebb föladata iránt fölkelteni, s az a fölötti elmélkedésre alkalmat és némi alapot nyújtani.

Wagner Károly.

Erdeink lakói.

A rágesálók egyik kiváló csoportja a hódok (castorini) családja, mely csak egyetlen egy faj által van képviselve, a közösleges hód (Castor fiber L. Biber) által. Hazánkra és általában egész Európára nézve azonban bátran azt mondhatjuk, hogy volt képviselve, mivel vadon élő hód Európában a legnagyobb ritkaságok közé tartozik és talán alig is van.